

Od viničarskih tečajev v Pekrah do univerzitetnega študija na Meranovem

Stane KOCUTAR

*RTV Slovenija, Regionalni center Maribor, Radio Maribor
Ilichova ul. 33, 2000 Maribor*

IZVLEČEK

Delovanje viničarskih tečajev v Pekrah predstavlja pomembno izobraževalno obliko v času med obema svetovnima vojnama in neposredno po njej. Namenjeni so bili predvsem tistim mladim ljudem, ki jih je čakal prevzem domače kmetije, da so s pomočjo predavanj in praktičnega dela pridobili temeljit vpogled v zakonitosti vinogradniške, vinarske in sadjarske stroke. Tako so lahko poskrbeli za napredek svojih kmetij in njihovo ekonomsko moč. Brezplačni tečaji predstavljajo vmesno obliko med rednim, tedaj plačljivim izobraževanjem, česar številni kmetje v pretežno kriznem obdobju med obema vojnama niso zmogli in samoizobraževanjem. Predstavljajo pa tudi napor tedanjih oblasti, ki so se zavedale, da brez ustreznega znanja ni mogoče računati na napredek v kmetijstvu. Zelo pomembna je bila tesna povezava s praktičnim delom, saj so tečajniki ob učenju in delu na posestvu preživeli celo pridelovalno sezono. O tem natančno govori ohranjeno gradivo udeleženca, ki je tečaj obiskoval od marca do decembra 1929. Viničarski tečaji v Pekrah v letih od 1927 do 1946 zato v tem okolju predstavljajo tudi simbolično vez med poslanstvom šolske ustanove, ki jo je v prvi polovici 19. stoletja ustanovil nadvojvoda Janez Habsburški in današnja Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, z Univerzitetnim centrom za vinogradništvo in vinarstvo na Meranovem nad Limbušem. Hkrati je to tudi pripoved o razvoju kmetijskega izobraževanja v zadnjem obdobju, torej že v 21. stoletju, ki je prav v tem prostoru od osnovnih, praktičnih oblik pripeljal do evropsko primerljivega, zaokroženega univerzitetnega študijskega programa Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru.

Ključne besede: vinogradništvo, sadjarstvo, trsničarstvo, šolstvo, zgodovina, Pekre

ABSTRACT

Winemaking courses in Pekre represent an important form of education during the period between world wars and right after the Second World War. Dedicated to those young people waiting to take over family farms, the courses provided them with a thorough inside look on the rules of professional viticulture, winemaking and pomology through lectures and practical work. That way they were able to insure progress of their farms and their economic power. Pay free courses represent a medium way between regular education, which was at that time expensive and thus not an option for many farmers in the tough period between the wars, and self-education. They also represent hard work of the authorities, realizing that without proper knowledge, a progress in agriculture is impossible. Practical work was of great importance since students spent an entire season learning while working at an estate. The process is described in great detail in the books of a student, taking the course from March to December of 1929. Winemaking courses in Pekre from 1927 to 1946 are thus also a symbolic connection between the mission of the school institution, founded in the first half of the 19th century by the archduke Johann von Habsburg in today's Faculty of Agriculture and Life Sciences with University Centre for Viticulture and Enology at Meranovo above Limbuš. All along this is a story about the development of agricultural education in the last era, which has developed from the basic, practical forms to a university level study program of the Faculty for Agriculture and Life Sciences at the University of Maribor, right in this area.

Key words: viticulture, pomology, vine nursery, education, history, Pekre

UVOD

Viničarskega tečaja v Pekrah, natančneje v zaselku Hrastje, ne moremo celovito zgodovinsko-razvojno povezati s tako imenovano 'viničarsko šolo', ki jo je leta 1832 na svojem posestvu ustanovil nadvojvoda Janez Habsburški. Nedvomno pa jo lahko pripišemo dejstvu, da je tako Pekram kot celotnemu podpohorskemu vinorodnemu predelu, ki se v najširšem obsegu v loku razteza od Ruš v Dravski dolini do Zreč, zaradi dviga strokovne ravni vinogradništva in mednarodne uveljavitve tukajšnjih vin v 19. stoletju zrasla vrednost. Prav v tem duhu je sprejemljivo razmišljanje o identični prostorski umestitvi obeh ustanov, saj sta kljub časovni oddaljenosti

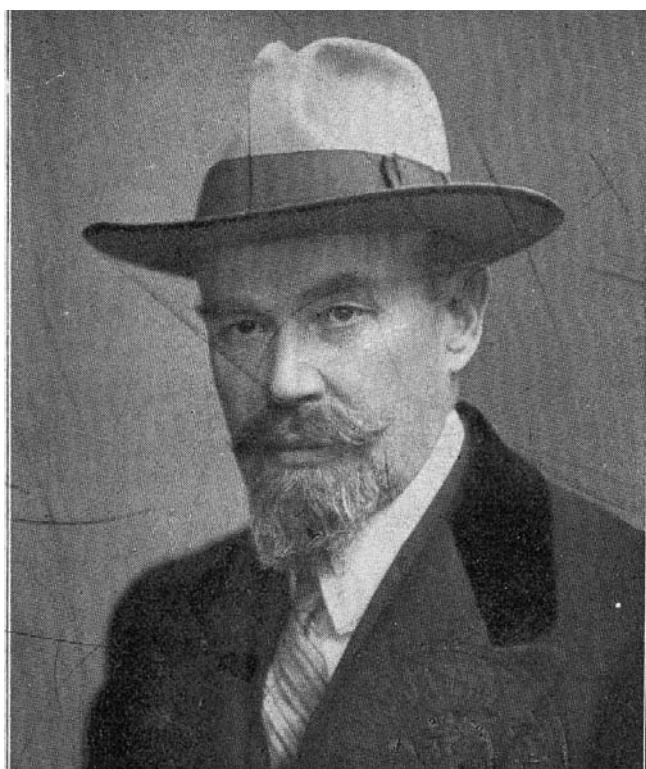
delovali na istem območju. Začetki viničarskega tečaja so povezani z imenom uglednega vinogradniškega strokovnjaka Antona Puklavca,¹ ki je v veliki meri strokovno zaznamoval

¹ Anton Puklavca (Vitan pri Kogu 1872 – Maribor 1930). Leta 1890 je z odliko končal kmetijsko šolo v Grottenhofu pri Gradcu, kasneje je študiral na Višji vinarski in sadjarski šoli v Klosterneuburgu pri Dunaju. Po prevratu leta 1918 ga je Narodna vlada v Ljubljani imenovala za ravnatelja Samostojnega vinarskega nadzorstva za bivšo Spodnjo Štajersko s sedežem v Mariboru. Več o njem: Anton Puklavca – pozabljeni vinogradniški strokovnjak, zbornik okrogle mize, glavna in odgovorna urednica Manica Hartman, Zgodovinsko društvo Ormož, Kog, 2011.

čas obnove vinogradov po trtni uši na Štajerskem. Puklavec je kot sodelavec Štajerskega deželnega odbora v Gradcu na prehodu z 19. v 20. stoletje pomagal pri ustanovitvi tako imenovanih vzornih nasadov, matičnjakov in trsnic na Štajerskem, med drugimi na Srebrniku (Silberbergu) pri Lipnici, Gornji Radgoni, na Kamenščaku pri Ljutomeru, na Bregu pri Ptujju ter v Krčevini pri Vurberku.

USTANOVITEV TER POSLANSTVO TRSNICE IN DREVESNICE V PEKRAH

Po prevratu leta 1918 je Narodna vlada v Ljubljani ustanovila samostojno vinarsko nadzorstvo za nekdanjo Spodnjo Štajersko s sedežem v Mariboru in za njegovega vodjo ali vinarskega ravnatelja imenovala Antona Puklavca, ki je nadaljeval strokovno delo, ter ustanavljal nove trsnice, drevesnice in viničarske šole. Tako so leta 1921 nastali Državna trtna nasada in drevesnici v Pekrah ter na Kapeli. Ob njih so s podporo države zaživeli tudi viničarski tečaji.

Slika 1: Anton Puklavec, ustanovitelj Državnega trtnega nasada v Pekrah in na Kapeli

Vodenje državne trsnice v Pekrah je prevzel tedaj 33 letni kmetijski strokovnjak Janko Šumenjak. Po šestih letih delovanja je državna trsnica v Pekrah postala tudi izobraževalna ustanova. V novembrski številki mesečnika

Razgласi velikega župana mariborske oblasti.

E. br. 1660/8.

Razglas.

Zaradi korenite praktične izobrazbe v vinarstvu in sadjarstvu se priredita od dne 15. februarja do dne 15. novembra 1928. dva devetmesečna viničarska tečaja, in sicer pri državnih trtnih nasadih in drevesnicah

- 1.) v Pekrah, pošta Limbuš, in
- 2.) v Kapeli, pošta Slatina-Radenci.

V vsak tečaj se sprejme po deset mladeničev. Pouk je v prvi vrsti praktičen in le toliko tudi teoretičen, kolikor je to neizogibno potrebno za boljše razumevanje vsakega posameznega opravila v vinogradu, sadovnjaku, trsnici, drevesnici in vinski kleti.

Gojencem gre prosto stanovanje in brezplačna kmetiška hrana; poleg tega bodo dobivali mesečno po 100 Din na roko, da si oskrbe pranje perila in razne manjše potrebščine za telesno nego kakor tudi za snaženje obleke in obuvala.

V tečaj se sprejmejo viničarski in kmetiški mladeniči iz mariborske oblasti, ki so stari najmanj 16 in ne več nego 24 let ter so telesno dovolj močni za svojeročno opravljanje vseh opravil v vinogradniškem obratu.

Primerno kolkovanim prošnjam za sprejem je treba priložiti:

- 1.) krstni list,
- 2.) zdravniško izpričevalo,
- 3.) navstveno izpričevalo,
- 4.) obvezo staršev, da puste prosilca devet mesecev nepretrgoma v tečaju, in
- 5.) odpustnico ljudske šole.

Tako opremljene prošnje naj izroče prosilci najkasneje do dne 1. februarja 1928. osebno upravniku državnega trtnega nasada v Pekrah ali Kapeli, kjer se pač želijo udeleževati tečaja. O sprejemu v tečaj bodo prosilci obveščeni takoj po gorenjem roku.

Tečajniki dobe koncem tečaja izpričevala o doseženi sposobnosti za opravila v vinogradništvu in sadjarstvu.

V Mariboru, dne 31. decembra 1927.

Veliki župan mariborske oblasti:
dr. Schaubach s. r.

Slika 2: Razglas, objavljen 9. januarja 1928 v uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti. Podpisal ga je pravnik dr. Franc Scaubach (Drašče – Draschitz, avstrijska Koroška 1881–Črnomelj 1954), ki je bil od 1927 do 1929 zadnji veliki župan Mariborske oblasti. V tem času je veliko pomagal pri izdelavi viničarskega reda za Mariborsko oblast, ki je bil pomembna socialna pridobitev; pozneje se je zavzemal za oživetev slovenskega zadružništva. Vir: Enciklopedija Slovenije, 11. knjiga, Ljubljana 1997, str. 11.

Naše gorice leta 1927 izpod peresa Janka Šumenjaka beremo, da sta 15. marca 1927 pričela v Mariborski oblasti z delom dva po devet mesecev trajajoča viničarska tečaja – v Pekrah pri Mariboru in na Kapeli pri Radencih. V prvi vrsti sta bila namenjena sinovom manjših posestnikov, kot tudi sinovom viničarjev, »katerim iz kakeršnegakoli razloga ni dana prilika za večjo strokovno naobrazbo«. Kmečki in viničarski mladeniči so tako dobili popolnoma brezplačno priložnost seznanitve s sodobnimi dognanji vinogradništva, kletarstva in sadjarstva. Za svoj trud so bili celo nagrajeni z mesečno štipendijo 100 Din. »Namen je nuditi deloma teoretičnim, v glavnem pa praktičnim potom dobro podlago za pravilno napravo, vzgojo in obdelovanje vinogradniških in sadjarskih kultur, kakor tudi glavne podatke o pravilnem kletarstvu.« Pisec ugotavlja, da je uspeh v tej dejavnosti na kmetiji v največji meri odvisen od strokovnega znanja gospodarja, hkrati pa dodaja, da bodo tam izobraženi ljudje v korist tudi večjim vinogradnikom, ki bodo lahko najeli strokovno podkovanu delovno silo. »Res je, da je na razpolago dovolj 'takozvanih viničarjev', le žal, da le - tem v pretežni večini manjka vsako strokovno znanje, ter so v mnogih primerih, osobito, če je tudi gospodar neveščak, prava nesreča in poguba za vinograd in gospodarja. Istočasno pa nekvalificirani viničarji s svojo nevednostjo, a često s tem bolj 'trdo glavo' izpodkopavajo ljubezen in veselje do drugače tako lepega vinogradništva.«²

V proračunski uredbi oblastne skupščine mariborske oblasti za leto 1928 je v rubriki Kmetijsko šolstvo in kmetijski zavodi zajeto tudi financiranje te dejavnosti. Skupščina mariborske oblasti je trsniciam v Dramljah pri Celju, v Pekrah, na Kapeli, drevesnici na Ptujju ter trsnici in drevesnici v Vukanovcu pri Čakovcu namenila 529. 289, 75 Din. V istem obdobju je proračun tedaj dvoletne vinarske in sadjarske šole v Mariboru, enoletne kmetijske šole pri Svetem Juriju ob južni železnici (sedanji Šentjur pri Celju) ter enoletne specialne šole za poljedelstvo in živinorejo v Rakičanu znašal 939. 750,00 Din.³

Trsnica v Pekrah je bila pogosto tudi cilj strokovnih ogledov. Tako je Trsničarska zadruga pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah (danes Juršinci) 10. septembra 1928

Slika 3: Žig šole, ki je bil v rabi do leta 1929

² Naše gorice, glasilo Vinarskega društva v Mariboru, ilustrirani mesečnik za pospeševanje kmetijstva, Maribor, november 1927, str. 217–218.

³ Uredba glede proračuna oblastne skupščine mariborske oblasti za leto 1928, Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti, letnik 10, 23. februar 1928, str. 116–117.

organizirala izlet k vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, k elektrarni Fala, Tovarni dušika Ruše ter k oblastni viničarski šoli v Pekre. »Iz Ruš je potegnil avtobus Prleke iz Slovenskih goric med Pohorce, na oblastno viničarsko šolo v Pekrah, kjer je upravnik Janko Šumenjak razkazoval ameriške matičnjake, vinograde, trsnice, drevesnico, sadonosnike, silnico, viničarsko šolo in naposled klet ter njega vsebino, slovito pekrsko kapljico, za kar so mu udeleženci izleta prisrčno hvaležni.«⁴

POMEN VINIČARSKEGA TEČAJA V OKVIRU TEDANJEGA SISTEMA KMETIJSKEGA ŠOLSTVA

V tem obdobju je kmetijsko šolstvo na mariborskem območju delovalo v posebnih razmerah, ki jih lahko označimo za slabe. Po reformah je Ministrstvo za kmetijstvo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev leta 1925 v Mariboru odprlo srednjo vinarsko in sadjarsko šolo, ki je bila tedaj prva in edina v celotni državi. Dotedanja dveletna vinarska šola je postala enoletna. Takšne so bile tedaj tudi preostale kmetijske šole v Sloveniji. Toda za tiste čase zelo sodobna šola je dočakala le dve generaciji maturantov, ko jo je, po besedah inž. Iva Zupaniča⁵ 'ozkosrčna strankarska politika ob nastanku oblastnih samouprav odklonila, češ, da Sloveniji zadostuje običajna dvoletna šola' in srednja šola se je leta 1928 z večino predavateljev preselila v Bukovo pri Negotinu v Srbiji na bolgarski meji. »Politika je pač vsega zmožna,« je dejanje komentiral Zupanič, ki je bil leta 1930 prestavljen h Kraljevi banski upravi v Ljubljani. S tem je bil na področju kmetijskega šolstva v Sloveniji napravljen korak nazaj. Izguba je bila boleča in je pomenila zastoj v razvoju vinogradniškega in vinarskega izobraževanja, ki je v Mariboru na visoki ravni potekalo neprekinjeno že več kot pol stoletja in je omogočalo dostop do tedaj najvišje možne stopnje kmetijske strokovne izobrazbe, saj je univerzitetni študij kmetijstva na Slovenskem zaživel šele po 2. svetovni vojni. Ob tem velja omeniti, da tukajšnje kmetijsko šolstvo v letu, ko se spominjamo 180. letnice ustanovitve viničarske šole Nadvojvode Janeza obeležuje tudi 140. letnico ustanovitve Deželne sadjarske in vinarske šole v Mariboru. Strateška poteza Štajerskega deželnega zbora v celoti sovпада z evropskimi razvojnimi smernicami tiste dobe, saj je bilo skorajda v istem času ustanovljenih več tovrstnih izobraževalnih središč, med drugimi tudi v Klosterneuburgu pri Dunaju (1860) in v Geisenheimu ob Renu v Nemčiji (1872) ter v kraju San Michele ob Adiži na

⁴ Naše gorice, glasilo Vinarskega društva v Mariboru, Vestnik vinarske in sadjarske šole v Mariboru (dalje: Naše gorice), ilustrirani mesečnik za pospeševanje kmetijstva, Maribor, december 1928, str. 377–378.

⁵ Ivo Zupanič (Vajgen 1890 – Maribor 1986), vinogradniški in vinarski strokovnjak. Študiral je na Dunaju in v Zagrebu ter tam leta 1921 diplomiral na agronomsko-gozdarski fakulteti. Izpopolnjeval se je v Klosterneuburgu in Geisenheimu. Bil je mdr. profesor na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru (1922 - 28), ravnatelj kmetijske šole na Grmu v Novem mestu (1932-36), inšpektor za vinarstvo v Ljutomeru (1936 - 41) in Ljubljani (1941 - 45) ter direktor Inštituta za vinarstvo v Mariboru (1946 - 59). Preučeval je trsni izbor in vina v Sloveniji, način obnove vinogradov in vzgoje trte, raziskoval zgodovino vinogradništva in vinske trgovine. Enciklopedija Slovenije (dalje ES), 15. knjiga, Ljubljana 2002, str. 240-241. Več o njem: Ivo Zupanič: 1890-1986, uredila Sandra Kurnik Zupani, Univerzitetna knjižnica Maribor, Maribor, 2000.

Južnem Tirolskem (1874). Prvi ravnatelj mariborske sadjarske in vinarske šole je bil znameniti ampelograf Herman Goethe.⁶ Ob tem ne moremo mimo zelo pomembnega strokovnega dogodka tiste dobe. Maribor je od 20. do 23. septembra 1876 gostil 1. avstrijski vinogradniški kongres. Največ zaslug za izbor prizorišča pomembnega vinogradniškega strokovnega srečanja, kar je bilo hkrati priznanje slovesu vinorodnega Maribora, ima prav Goethe.

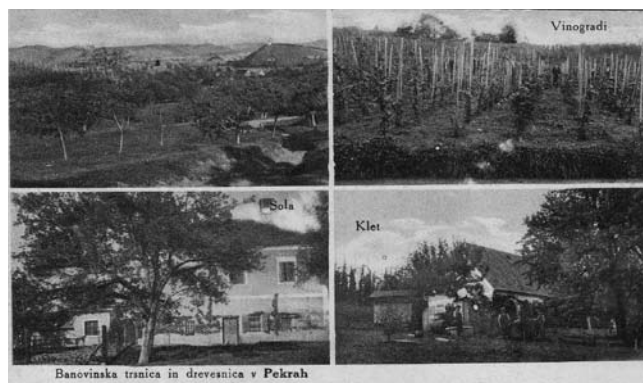
Glede na razmere v drugi polovici dvajsetih let minulega stoletja, ko je okrnjena in dodatno še plačljiva dvoletna vinarska in sadjarska šola v Mariboru predstavljala najvišjo možno stopnjo izobraževanja v tistem času pri nas, lahko sklepamo o velikem pomenu devetmesečnega tečaja v Pekrah in na Kapeli za razvoj vinogradništva in sadjarstva.

Poseben poudarek je bil dan pridobivanju praktičnih znanj in veščin, ki so omogočale sodobno kmetovanje v času, ki ga je zaznamoval začetek hude splošne gospodarske pa tudi vinske krize. To je bil čas v katerem je tedaj že upokojeni ravnatelj mariborske šole Andrej Žmavc⁷ v okviru referata na 1. slovenskem vinarskem kongresu v Krškem, 26. maja 1929 glede nujne obnove vinogradov med drugim povedal, da bodo »javni trsni nasadi, državni in oblastni, morda občinski in društveni morali skrbeti za vzorne večje matičnjake, ki naj bodo nekakšna zarodišča in izhodišča za postanek nadaljnjih matičnjakov v privatnih rokah, kar je le mogoče pri naprednih in razumnih vinogradnikih samih.«⁸

Ta poziv k vzpostavitvi matičnjakov v katerih se vzgajajo kakovostne podlage za vinsko trto se je neposredno uresničeval skozi izobraževanje v Pekrah in na Kapeli. Obe ustanovi sta namreč posvečali posebno pozornost prav trsničarstvu in zato dali vrsto uglednih drevesničarjev in trsničarjev, ki so na podlagi pridobljenega znanja še dolgo predstavljali jedro te dejavnosti v Podravju.

Izobraževalni koncept, o katerem lahko sodimo na podlagi ohranjenih zapiskov predavanj in dnevnika praktičnega dela to tezo potrjuje. Učni program je obsegal teorijo in prakso

vinogradništva, kletarstva, sadjarstva in splošnega kmetijstva. V tem obsegu so morali učenci - tečajniki po devetih mesecih izobraževanja in dela opraviti tudi izpite.

Slika 4: Zgradba šole in posest okoli leta 1930

Šolsko poslopje je nosilo hišno oznako Hrastje 6. Zasnovano je bilo tako, da so bili v nadstropju učilnica in prostori za nastanitev tečajnikov, v pritličju pa pisarni za upravnika in njegovega pomočnika ter delovni prostori. Levo od zgradbe je bila silnica in ob bližnji mlaki sušilnica.⁹

Regulacijski osnutek za posestvo banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah je v po letu 1930 opravil banovinski tehnični višji pristav Inž. Božidar Čulk, tedaj mladi arhitekt, diplomant arhitekture in urbanistike na Tehniški visoki šoli Berlin – Charlottenburg.

OHRANJENO UČNO GRADIVO IZ LETA 1929

Po srečnem naključju je v celoti ohranjeno učno gradivo enega izmed udeležencev devetmesečnega viničarskega tečaja v Pekrah. To je bil Rudolf Robič, kmečki sin iz Laznice pri Limbušu, ki se je rodil leta 1912. Gradivo je skoraj sedemdeset let ostalo nedotaknjeno in varno shranjeno v domačem kovčku. Nanj me je opozorila Rudolfova sestra Marija. Prav tako je ohranjeno spričevalo njegovega sošolca Petra Jamška iz Svečine. Gradivo zajema tri zvezke z zapiski predavanj sadjarstva, vinogradništva, kletarstva in splošnega kmetijstva. Zadnji zvezek je uporabljen tudi kot vadnica računstva in geometrije, v njem je nekaj zanimivih, povsem osebnih zapisov. Kot tiskano učno gradivo sta zajeti dve knjigi: 'Vinarstvo', ravnatelja Državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru Andreja Žmavca iz leta 1925 in 'Kletarstvo', ki ga je leta 1924 napisal kmetijski svetnik in ravnatelj Državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu Bohuslav Skalicky.¹¹ Gre za

⁶ Hemann Goethe (Naumburg a.d. Saale 1837 – Baden pri Dunaju 1911). Strokovnjak za vinogradništvo, vinarstvo in sadjarstvo, leta 1872 prvi ravnatelj Deželne vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Izobraževal se je na Kmetijski akademiji v Hohenheimu, bil nadvrtnar pri sadjarskem inštitutu v Reutlingenu, direktor kmetijske in vrtnarske šole Obergolitz pri Dresdnu ter leta 1865 učitelj vrtnarstva v vrtnarski šoli v nemškem mestu Karlsruhe. Nato je služboval v Geisenheimu in leta 1871 postal potovalni učitelj Cesarsko kraljeve kmetijske družbe na Dunaju. Bil je ustanovitelj Deželne vinarske in sadjarske šole v Mariboru, kjer je ustanovil tudi poskusno postajo in prav tukaj selekcioniral podlago vinske trte poimenovano Rupestris Goethe št. 9. Leta 1886 se je preselil v Baden pri Dunaju in postal privatni docent za vinogradništvo na Visoki šoli za kmetijstvo na Dunaju (Hochschule für Bodenkultur in Wien). Vodil je Združenje za boj proti trsni uši in bil leta 1876 soorganizator prvega avstrijskega vinogradniškega kongresa v Mariboru. Herman Goethe je slovel kot dober organizator in odličen znanstvenik. Med njegovimi deli je najbolj znan ampelografski priročnik (Handbuch der Ampelographie; 1878, 1887). V letih od 1873 do 1882 je bil tudi vodja Mednarodne ampelografske komisije in kasneje urednik številnih strokovnih časopisov. Vir: Gesellschaft für Geschichte des Weines; <http://www.geschichte-des-weines.de/>

⁷ Andrej Žmavc (Kapele 1874 – Maribor 1950), enolog in šolnik. V letih 1897 – 99 je obiskoval Višjo šolo za vinarstvo in sadjarstvo v Klosterneuburgu pri Dunaju 1899 – 1900 pa Visoko šolo za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju. Od 1903 do 1905 se je izpopolnjeval v Nemčiji, Franciji in Švici. Leta 1919 je postal inšpektor pri kmetijskem poverjeništvu Deželne vlade v Ljubljani, 1920 – 28 je bil ravnatelj sadjarske in vinarske šole v Mariboru; tu je dotedanjo nemško šolo sloveniziral in moderniziral. Bil je med vodilnimi jugoslovanskimi enologi med obema vojnama, vzgojitelj slovenskih kletarjev in enologov, med ustanovitelji Vinarskega društva za Slovenijo in urednik njegovega glasila Naše gorice (1927-30). Uveljavljal je skrb za kakovost vina v gostinstvu ter izpopolnjeval slovensko vinogradniško in sadjarsko izrazoslovje. ES, 15. knjiga, Ljubljana 2002, str. 372.

⁸ Naše gorice, december 1929, str. 133.

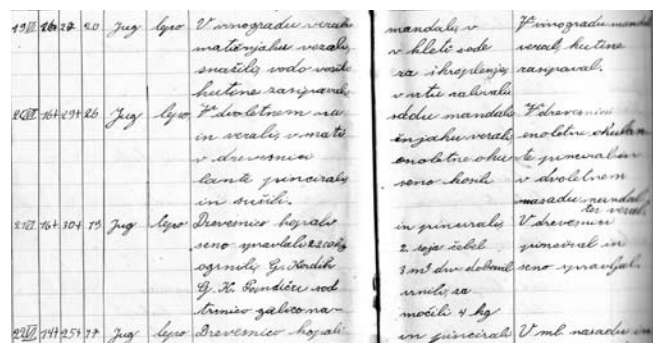
⁹ Franjo Šaupelr, Limbuš v ogledalu časa, Limbuš 2009, str. 161.

¹⁰ Inž. Božidar Čulk, rojen leta 1907 v Dobrni pri Celju je mgr. pripravil regulacijske osnutke v zvezi z gradnjo bogoslovnega učilišča (sedanji Zavod Antona Martina Slomška) v Mariboru, idejne osnutke za kopališče na Mariborskem otoku, palačo mestne hranilnice v Sarajevu, Sokolski dom v Limbušu ter načrte in tehnične elaborate za objekte v državnem zdravilišču v Topolšici. Spominski almanah slovenskih strokovnih pisateljev, publicistov in projektantov, Ljubljana 1940/41.

¹¹ Bohuslav Skalicky (Cerekvice nad Bystřicí, Češka 1872 – Novo mesto 1926), vinogradniški in vinarški strokovnjak. Diplomiral je 1894 na Višji vinarški in sadjarski šoli v Klosterneuburgu pri Dunaju. Od leta 1895 je deloval v Novem mestu, kjer je mgr. vodil obnovo vinogradov po napadu trsne uši in bil 1921 – 26 ravnatelj kmetijske šole na Grmu. Bil je vodilni strokovnjak za vinogradništvo, vinarstvo in sadjarstvo ter je razen vinogradov organiziral matičnjake, trsnice, drevesnice in vinske kleti. V Pragi je 1909 pripravil razstavo slovenskih vin. ES, 11. knjiga, Ljubljana 1997, str. 92.

najpopolnejši in najbolj aktualni strokovni deli tiste dobe v slovenskem jeziku, pri Žmavčevem Vinarstvu pa celo, kot v predgovoru navaja sam avtor, za »prvo slovensko učno knjigo celokupnega vinarstva.«¹²

Zanimivo je, da naslov dela 'Vinarstvo' ne ustreza aktualnemu terminološkemu pojmovanju, saj gre dejansko za učbenik tega kar danes imenujemo vinogradništvo in zajema področja od biologije,

Slika 5: Dnevniški zapisi Rudolfa Robiča junij 1929

vinske trte, trsničarstva, naprave nasada, varstva vinske trte pred boleznimi in škodljivci ter kratek pregled ekonomike. Zanimivo je, da naslov dela 'Vinarstvo' ne ustreza aktualnemu terminološkemu pojmovanju, saj gre dejansko za učbenik tega, kar danes imenujemo vinogradništvo in zajema področja od biologije vinske trte, trsničarstva, naprave nasada, varstva vinske trte pred boleznimi in škodljivci ter kratek pregled ekonomike. Med zapisi je zelo zanimiv dnevnik, ki zelo natančno predstavlja praktično delo učenca. V njem je z vso vestnostjo po rubrikah opisano devetmesečno delo. Dnevnik, v katerem je prvi vpis zabeležen 15. marca in zadnji 12. decembra 1929, je v celoti poročilo o praktičnem delu. Posamezni dnevni vpisi zajemajo devet rubrik: datum, izmerjeno temperaturo zjutraj, opoldne in zvečer, smer vetra, stanje vremena, lastno delo, skupno delo in opombe.

Tako je 2. maja 1929 zjutraj zabeležena temperatura 6, opoldne 15 in zvečer 14 stopinj Celzija, veter: jugozahodni, vreme spremenljivo. V rubriki skupno delo beremo: »Cepili in vlagali v trsnico, v nasadu ceplenske sadili, orali, branali, na njivi umetni gnoj trosili.« Pod oznako lastno delo: »Cepil in v trsnico polagal.« V rubriki opombe je zapis o plačilu: »Denar prejeli.« Zelo zanimiv je zapis datiran 16. maja 1929, ko beremo: »V trsnici končali z vlaganjem in v vinogradi z rezjo«. Medtem ko je prvo opravilo običajno za ta majski čas, je zaključek rezi v vinogradih popolnoma neobičajen. Razumemo ga šele v povezavi z močno pozebo v zimi 1928/29, ki jo vremenoslovci ocenjujejo kot eno najhujših v 20. stoletju. Vinska trta je močno pozebla in strokovnjaki tedanje dobe so vinogradnikom svetovali, da opravijo rez šele, ko bo trta začela odganjati.¹³

¹² Gre za preveden, prirejen in dopolnjen prevod prvega dela knjige Vinogradništvo in vinarstvo (Weinbau und Weinbehandlung), zadnjega nemškega ravnatelja mariborske vinarske in sadjarske šole Franza Zweiflerja, ki je šolo vodil od 1899 do 1919.

¹³ Poročila govorijo o najhujši zimi 20. stoletja. Mraz se je začel že ob božiču 1928 in je dosegel najnižje vrednosti med 11. in 18. januarjem 1929. Po 25. januarju je popustil, vendar so 3. februarja v Mariboru izmerili – 24 st. Celzija, tretji padec temperatur se je zgodil v začetku marca, ko so v Mariboru izmerili – 18,1 st. Celzija. Vino je v slabih kletih zmrzovalo. Več o tem: Miran Trontelj, Kronika izrednih vremenskih dogodkov 20. stoletja, Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije, Ljubljana 1997.

Med 18. in 20. majem si je Rudolf Robič privoščil tri proste dneve, kar je označil z vpisom v dnevniku. 26. maja je zapisal: »Bil pri službi božji«, in dan kasneje: »Prejel sveže perilo.« 10. junija je med opombe vpisal: »Zapazil prvi cvet v vinogradu.« 24. junija: »V vinogradu škropil z 1% apneno-žvepleno brozgo in 2% galico«, ter še isti dan: »Opazil v sosedovem vinogradu pri Ivanu Robiču peronosporo, 3-4 dni staro.« 27. maja: »V trsnici škropil z 1% galico in ob občinskem potu jarke čistil.« Vpis 28. maja: »Bil pri službi božji in v vinogradu vezal.« 15. junij: »Jamšek je v drevesnici škropil z 1,5% tobaknega izvlečka in z 1% mazavega mila.« 21. julij: »Nedelja, šli na izlet na Pohorje«, 3. avgust: »Matičnjak vezali, jabolka pobirali in prvič prešali (jabolčnik).« 8. avgust – med opombami: »Slišali prvič črička peti in se je začelo grozdje mecati (mehčati) in barvati.« 12. avgust: »V vinograd klopotec zanesli in ga uredili.« 5. septembra: »Imeli izlet v Ljubljano, na velesejem.« Sledijo trije posebni vpisi: »23. september, ponedeljek, začne se izlet iz Pekar v Gornjo Radgono. Pri g. Bovirju ogledali šampansko klet in nasade ter na Plitvico in Janežperg (Janžev vrh) šli. V Kapeli prenočevali. 24. september, torek, zjutraj ob 4h smo šli v Radence na vlak, peljali smo se v Lutomer, od tam smo šli peš preko Kamenščaka v Jeruzalemske vinograde in od tam Ivajnkovce na vlak in smo se peljali v Limbuš. Prenočili smo v Pekrah. 25. september, sreda, zjutraj smo si pogledali oblastni nasad v Pekrah, nato smo šli g. Žigertu, oskrbniku grofa Merana, nato smo šli v Limbuš g. S. Robiču, popoldne smo si ogledali vinarstvo in sadjarsko šolo v Mariboru, nato se je končal izlet.«

7. oktober: »Določevanje sladkorja v vinskem moštu iz Laznice: šipon 19,3%, Laški rizling 21,0%, Zeleni Silvanec 22,5%, Zeleni Silvanec Dramle (Dramlje) 17%, Z (Zeleni) veltinc (Veltinec) 22%, M. (Modra) frankinja 16%, Žlahtnina 17%, Peček 17,8%.« 10. oktober: »Prvi sneg na Pohorju pri razglednem stolpu.«

30. oktober: »Začeli trte izkopavati iz trtnice.« 6. november: »Izkopavanje ceplenk, Renski rizling - Riparia portalis 1. razred 6450 komadov.« 19. november: »Skončali z izjemanjem ceplenk iz trsnice.« 9. november: »Izpit vinarstva.« 11. november: »Izpit kletarstva.« 12. december: »Izpit sadjarstva.«

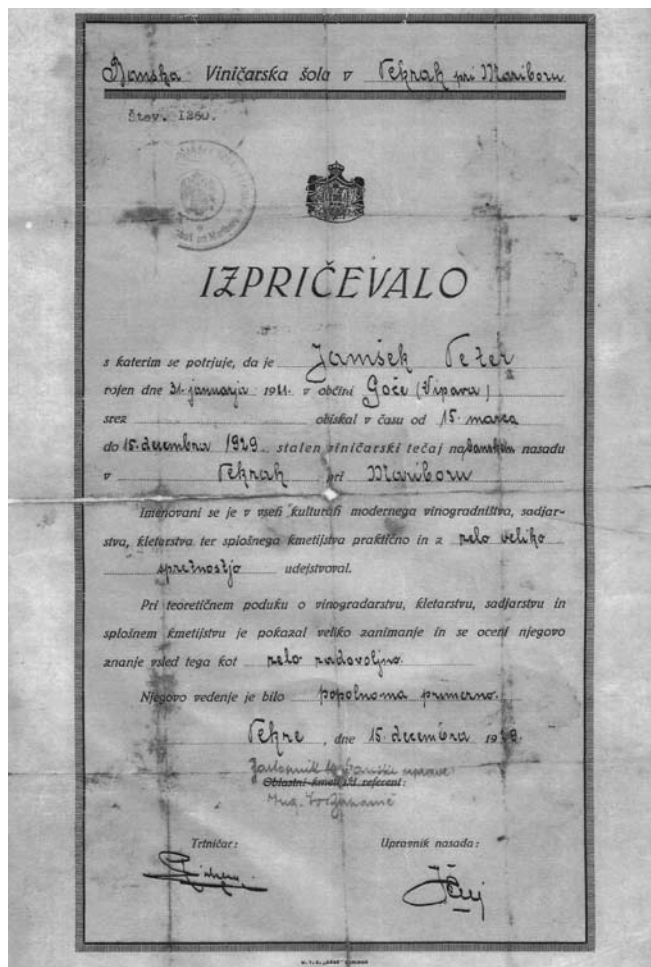
V enem izmed zvezkov je Rudolf Robič ohranil osnutek pisma svojemu bratu, ki je bil prav tedaj na služenju vojaškega roka. Med drugim piše: »Dragi brat, dolgih in žalostnih je bilo mescev devet ali zdaj je prišlo veselje spet. Naznanim ti, da bo v soboto, to je 14. decembra izpit in zaključek šole. Povabljeni so k izpitu tudi vsi starši. Za ta zadno smo še količili, sedaj pa se bomo cel teden samo učili. Sedaj ta zadni teden bo najhujši, ker sedaj nas bodo samo izpraševali ampak saj bo že minilo.«

Slika 6: Rudolf Robič (1912-1989), gojenec viničarske šole leta 1929, kmet iz Laznice pri Limbušu

Sledila je podelitev spričeval. Ohranjeno spričevalo Rudolfovega sošolca Petra Jamška iz Svečine, je datirano 15. decembra 1929. Kot zastopnik Kraljeve banske uprave (stara

oznaka Oblastni kmetijski referent je na listini prečrtana), je podpisan inž. Ivo Zupanič, ob njem pa še trtničar Pihler in kot upravnik nasada Janko Šumenjak.

Slika 7: Spričevalo gojenca Petra Jamška iz Svečine

OHRANJENO GRADIVO IZ ZAPUŠČINE DRUŽINE ŠUMENJAK

Iz zapuščine pokojne gospe Zore Šumenjak, poročene Žibert, hčerke upravnika Janka Šumenjaka, je vrsta fotografij posameznih generacij na katerih pa žal ne moremo več zanesljivo določiti imen posameznih oseb, vendar so fotografije zanimive same po sebi, saj drži tečajnikov odraža njihovo ponos ob sklenjenem izobraževanju.

O upravniku pekrske ustanove Janku Šumenjaku vemo, da se je rodil leta 1888, da je v letih 1906 in 1907 obiskoval Kranjsko deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu pri Novem mestu ter bil nato upravnik trsnice ali državni trtničar pri Sveti Ani na Kremberku - današnja Sveta Ana v Slovenskih goricah (1909/10) in v Zrkovcih (1914/19). V vmesnem obdobju je kratek čas služboval kot upravnik v Zavrču.¹⁴ Bil je tudi dopisnik časopisa Naše gorice, ki je bil mesečnik za pospeševanje kmetijstva, glasilo Vinarskega

¹⁴ O obdobju službovanja sklepam na podlagi korespondence, ki je v različnem obdobju naslovljena na različne Šumenjakove naslove.

Slika 8: Skupinska fotografija gojencev viničarske šole leta 1930. V sredini upravnik šole Janko Šumenjak (1888 – 1959), desno od njega inštruktor Pihler

društva za Slovenijo in vestnik Vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Prav tam je oktobra 1930 opozoril na podcenjeno vlogo trsničarstva in pogosto spregledan pomen selekcije. »Ni zadosti, da je cepič samo zdrav; odrezan mora biti od trte, ki je leto za letom polna lepega, dobro razvitega in zdravega grozdja. Taka trta je navadno tudi v svojem celotnem razvoju krepka in zdrava in skoraj gotovo je, da bo te svoje odlične lastnosti v polni meri prenesla tudi na z njo razmnožene trte. Ravno sedaj v mesecu oktobru neposredno pred trgatvijo je še čas za pravilno odbiro ali selekcijo cepičev. Trte po vinogradih stojijo obložene. Treba si je vzeti le nekoliko časa in pokazati dobro voljo, da zaznamuješ najbolj rodovitne trse s pločevinastimi tablicami ali pa jih namažeš z oljnato barvo. Ako bomo to važno delo vestno izvrševali leto za letom ter jemali za razmnoževanje samo cepiče od označenih trt, se bo tudi množina pridelka naših kvalitetnih sort dvignila na višek s katerim bo zadovoljen vsak vinogradnik.«¹⁵

Slika 9: Matični nasad ameriških trt za podlage, v ozadju Pekrska gorca

V novembrski številki glasila je objavil ta zapis: »Pekre, 27. oktobra 1930. Trgatev je v splošnem končana. Ker so mošti iz mešanih nasadov in primernih leg dosegli povprečno

¹⁵ Naše gorice, oktober 1930, str. 174-175.

19% sladkorja, mošt iz grozdja boljnih sort (renski rizling, rulandec, beli burgundec in silvanec) pa celo do 22% in se bo kislina, ki je vsebuje od 8 do 12 gramov na liter med kipenjem še pomembno znižala, se izid trgatve v splošnem lahko v kvalitativnem kakor tudi v kvantitativnem oziru uvrsti med srednje dobre. Vkljub razmeroma dobremu pridelku pa kupčija z mošti skoraj popolnoma počiva. Prodane so bile le neznatne količine moštov od preše in sicer po 6 - 8 din za liter. V glavnem pa so se napolnile kleti in vinogradniki gledajo z ostalimi posestniki – izvzemši letos srečnejše sadjarje – s skrbjo v negotovo bodočnost.«¹⁶

NEGOTOVA USODA USTANOVE TIK PRED 2. SVETOVNO VOJNO IN NJEN KONEC

Druga polovica tridesetih let pa je prinesla negotovost in skrb tudi za ustanovo v Pekrah. V časopisu »Domovina« tako med drugim beremo: »Vprašanje banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah se v zadnjem času mnogo obravnava med vinogradniki obmejnih krajev. Nekoč je bilo tu posestvo benediktincev od Sv. Pavla na Koroškem. Po prevratu je država posest razlastila in je bil leta 1921. imenovan za upravnika te pristave kmetijski strokovnjak Janko Šumenjak, ki je ustanovil na tem dotlej zanemarjenem posestvu vzorno urejeno trsnico in drevesnico. Težki stotisoči so šli za ureditev te za široki okoliš nujno potrebne ustanove, a v zadnjem času se govori, da bo ta cvetoča ustanova prešla spet v last nemških benediktincev. Vprašanje banovinske drevesnice in trsnice v Pekrah je imelo svoj odmev tudi na občnem zboru mariborske podružnice Vinarskega društva, ki ga je vodil predsednik dr. Josip Kranvogel. V okviru živahne razprave o vseh perečih zadevah našega obmejnega vinogradništva se je oglašil k besedi tudi upokojeni šolski upravitelj g. Godec iz Limbuša in opozarjal zborovalce na to, da bo ta zavod, kakor se zatrjuje, prihodnje leto ustavljen, ker preide v last nemških benediktincev. Godec je izvajal, da bi bilo nujno potrebno, da bi banovina kupila omenjeno trsnico in drevesnico od benediktincev. Če bi pa to ne bilo mogoče, je neobhodno potrebno, da poskrbi za nadomestilo v obliki podobnega zavoda. Ta predlog je sprožil živahen razgovor in je ravnatelj banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru g. Priol pojasnjeval, da si banovina prizadeva ohraniti to ustanovo. Če se pa to ne bo posrečilo, se bo izkušalo ustvariti nekaj podobnega na zemljišču Račjega dvora, ki ga je kupila banovina od admontskega samostana. Obmejno vinogradništvo z zaupanjem pričakuje pametne rešitve tega vprašanja, obenem pa izreka obžalovanje, če bo treba že tako vzorno urejeno drevesnico in trtnico opustiti.«¹⁷

Odgovor ravnatelja Priola je bil v bistvu tolažba zaskrbljenim za usodo trsnice. Najverjetneje je bil seznanjen z razpravo na februarjski seji banskega sveta v Ljubljani, kjer so govorili tudi o tej temi. Zahteva Vinogradniškega društva, da se trsnica v Pekrah ne ukine ni bila uslišana. Banski svet, ki mu je predsedoval ban dr. Marko Natlačen

je na proračunski seji 14. februarja 1938 razpravljala tudi o vinogradništvu. Obravnaval je predvsem posojila za obnovo vinogradov. »V svojem govoru je ban poudaril, da bo banska uprava pospeševala vinogradništvo s tem, da bo omogočila siromašnim vinogradnikom obnovo vinogradov in je za to ustanovljen sklad enega milijona dinarjev za brezobrestna posojila. Ta posojila bodo dana le vinogradnikom, ki ne morejo izvršiti obnove sami in imajo vinograde v zemljah, ki niso za drugi pridelek. V ta namen bosta na štajerskem ustanovljeni dve novi banovinski trsnici, in sicer ena v ptujskem in druga v šmarskem okraju. Trsnica v Pekrah pri Mariboru bo delovala do konca 1939.«¹⁸

V letu nameravane ukinitve je trsnico doletela še naravna nesreča. Avgusta je doživela močan napad škodljivcev - ogrcev, ki so uničili kar tri četrtine od 160.000 vanjo vloženi cepljenk. »Oskrbnik je pustil uničene trte populiti in zmetati na kup, kjer jih je za dva dobra voza. Celotna škoda bo znašala sigurno krog 50.000 din.«¹⁹

Kljub jasnim namenom sprega politike, ki se je spraševala o smotrnosti banovinskih dotacij in tisto leto prerazmnoženih škodljivcev ni strla banovinske trsnice in drevesnice. Ta je v manjšem obsegu nadaljevala delo tudi med 2. svetovno vojno in v prvih letih po njej. Tudi obdobje viničarskih tečajev se s tem ni končalo, saj zasledimo, da so pod vodstvom Janka Šumenjaka potekali še med vojno. V reportažnem zapisu časopisa Ptujski tednik tako leta 1959 zasledimo, da se trsničarski delovodja tovariš Šoštarič že 24 let ukvarja s cepljenjem vinske trte. Delo njegove in drugih dveh skupin Trsničarskega odseka Kmetijske zadruge Juršinci je zaslovelo po celotni Sloveniji saj so vse dokler ni zaživela trsnica Vrhpolje v Vipavi odhajali cepiti tudi na Primorsko. Kot piše, se je Šoštarič tega dela naučil v nekdanji Banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah, kamor je leta 1943 iz Juršinc odšlo več fantov, ki so se seznanili s strokovnim delom v sadjarstvu, vinogradništvu in kletarstvu.²⁰

Sicer pa je bil med znanimi trsničarji iz Juršinc, ki so pred vojno nabirali znanje v Pekrah tudi Franček Holc (1914-1984), doma v Zagorcih.²¹

Po prenehanju delovanja šole ob koncu šolskega leta 1946/47 so objekti in posestvo prešli v upravljanje Kmetijskega gospodarstva Pekre in nato po vrsti reorganizacij do Agrokombinata Maribor in podjetja Vinag. Po zakonu o denacionalizaciji je v devetdesetih letih posest ponovno prešla v last benediktincev, ki so leta 2008 od stanovalcev odkupili objekt 'stara šola'. V njem namerava podjetje Benediktinski dvor, d.o.o. Limbuš urediti vinsko klet.²²

Po ustnem viru pokojne gospe Zore Šumenjak, poročene Žibert se je njen oče od zadnje generacije tečajnikov poslovil leta 1947.

Takrat se je tudi dejansko končalo obdobje 'pekrske šole', ki je številnim bodočim kmetom in drugim mladeničem

¹⁶ Naše gorice, november 1930, str. 196.

¹⁷ Domovina, letnik 21, Ljubljana, 5. maj 1938.

¹⁸ Slovenski gospodar, Ljubljana 16. februar 1938.

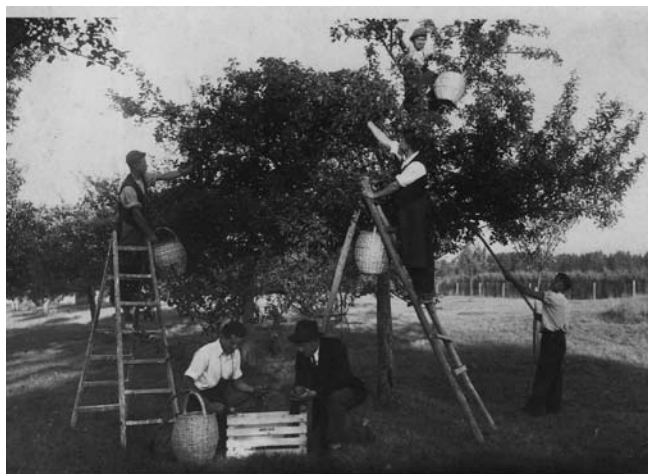
¹⁹ Slovenski gospodar, Ljubljana, 30. avgust 1938.

²⁰ Ptujski tednik, 17. april 1959.

²¹ Tednik, 16. avgust 1984.

²² Franjo Šauperl, Limbuš v ogledalu časa, Limbuš 2009, str. 123.

brezplačno, celo s skromno mesečno državno štipendijo, dala osnovno teoretično znanje in praktične izkušnje. Mnogi so postali odlični trsničarji in drevesničarji ter učitelji mlajših generacij. Poleg osebnostne širine in samozavesti jih je odlikoval tudi ugled izvrstnih strokovnjakov – praktikov. V urejenem izobraževalnem okolju so v relativno kratkem času devetih mesece postali ljudje z jasno vizijo, ki jo je sredi tečaja leta 1929 v pismu bratu skromno, iskreno in z velikim pričakovanjem izrazil tedaj sedemnajstletni mladenič Rudolf Robič, po domače Trbosov Dolfek, iz Laznice pri Limbušu: »Drugo leto, če bom zdrav, bom imel trsnico in drevesnico, če mi bosta Oče in Mati dovolila. Sedaj bodem vsaj znal pravilno ravnati v vinogradu in s kletarstvom ...«

Slika 10: Gojenci šole pri obiranju jabolk okoli leta 1930

OD TEČAJNIKOV DO DOKTORJEV ZNANOSTI

Na nekdanjo 'pekrsko šolo' je v desetletjih po ukinitvi ostal le spoštljiv spomin njenih učencev, med domačini pa se je vse do današnjih dni ohranil krajevni izraz 'pri stari šoli'. Toda širšemu območju Pekar in Limbuša je bilo po prvi pobudi nadvojvode Janeza leta 1832, viničarskemu tečaju v prvi polovici 20. stoletja še tretjič dana priložnost, da postane pomembno izobraževalno središče vinogradništva in vinarstva. Ta priložnost je razvojno izšla iz višješolskega študija kmetijstva, ki se je začel leta 1960 z ustanovitvijo Višje agronomske šole, sicer tudi ustanovne članice Univerze v Mariboru. Predhodnica današnje fakultete se je preoblikovala v Visoko kmetijsko šolo, ki je edina v Sloveniji izvajala štiriletni strokovni študij kmetijstva. Njena naslednica, Fakulteta za kmetijstvo je bila formalno ustanovljena s sklepom Državnega zbora Republike Slovenije leta 1995. Razvila se je v sodobno izobraževalno in raziskovalno ustanovo, ki pa so jo čedalje bolj omejevale slabe prostorske možnosti v stavbi na Urbanski cesti 30, za katero je bil vložen tudi denacionalizacijski zahtevek tedaj še Škofije Maribor. Selitev fakultete v grad Hompoš, v občini Hoče – Slivnica je spodbudila nove razvojne možnosti, saj je Univerza v Mariboru že leta 1994 pridobila posest nekdanje Ekonomije Pohorski dvor, kamor je sodil tudi kompleks vinogradov in zgradb na Meranovem. Zaradi zapletov pri prenovi je fakulteta začela delovati v novih prostorih kasneje kot je

bilo sprva načrtovano, 1. december 2008 pa je datum, ko je bila izvedena dokončna preselitev na novo lokacijo. Tako je fakulteta končno postala združena s svojim posestvom, na katerem študenti opravljajo pomemben praktični del izobraževanja. Prav tako imajo možnost opravljanja dela študija na partnerskih univerzah in si s tem pridobiti mednarodne izkušnje. Na mariborski fakulteti je na vseh stopnjah študija vpisanih precej študentov iz drugih držav. Do sedaj, v skoraj pol stoletja, je na vseh stopnjah študija, od višješolske do univerzitetne diplomiralo več kot 3500 diplomantov.

Upoštevač zgodovinsko izročilo današnji Univerzitetni center za vinogradništvo in vinarstvo na Meranovem nadaljuje delo začeto leta 1832. Učna področja zajemajo spoznavanje in pridobivanje temeljnih znanj, potrebnih za ureditev vinogradov, predelavo grozdja ter nego in finalizacijo vina. Program izobraževanja študentov v vinogradništvu in vinarstvu zajema predvsem uvajanje in spoznavanje optimalnih načinov pridelovanja grozdja in nege vina glede na klimatske spremembe in je tako v skladu z evropskimi okoljskimi usmeritvami. Nudi praktično izobraževanje iz selekcije in reprodukcije vinske trte, naprave ter oskrbe vinogradov in nege vina posameznih sort. Poleg tega je na Meranovem mogoče izvajati posamezne dele študijskih programov nekaterih temeljnih in splošnih znanj kot so biologija, pedologija, kemija, žlahtnjenje, klimatologija, in druge, ki dajejo temeljna znanja potrebna za razumevanje sodobnega načina pridelave in za vključevanje v raziskovalno delo na področju vinogradništva in vinarstva.

Obnovljeni vinogradi in drugi spremljevalni objekti za predelavo grozdja in vinifikacijo predstavljajo dobro osnovo za kakovostno in sodobno izvajanje pedagoškega procesa. Od leta 2002 tam poteka visokošolski študij vinogradništva, vinarstva in sadjarstva (od študijskega leta 2006/07 po bolonjskem programu) ter ostalih študijskih programov na Univerzi v Mariboru, ki zadevajo področje vinogradništva in vinarstva.

Od leta 1994 do 2012 so uspešno zagovarjali diplomska dela 104 diplomanti strokovnega in univerzitetnega študija, ubranjena sta bila tudi dva magisterija znanost in en magisterij druge stopnje bolonjskega študija. V tem obdobju so v centru gostili 29 tujih študentov iz Francije, Španije, Portugalske, Srbije, Hrvaške in Češke. 19 tujcev je opravilo izpite iz vinogradništva ali vinarstva, medtem ko so študijsko prakso omogočili 10 tujim študentom.

Ob pedagoškem procesu opravljajo številne raziskave, ki so vključene v nacionalne projekte in v projekte namenjene neposredni praktični rabi. Raziskovalni poudarek zadnjega obdobja sega na področje preizkušanja novih sort vinske trte namenjenih pridelavi vina in namiznega grozdja, prav tako je oblikovana genska banka za trto, ki trenutno premore preko 400 različnih genotipov. Ob uvajanju sodobnih pristopov do izobraževanja in znanstveno-raziskovalnega dela pa ohranjajo spomin na zgodovino štajerskega vinogradništva in dobra strokovna izročila preteklosti. Kot svojevrsten poklon nadvojvodi Janezu lahko štejemo tudi obisk potomca cesarske dinastije Otta von Habsburga²³ s soprogo in sorodniki, ki je leta 2002 na povabilo tedanjega rektorja Univerze v Mariboru prof. dr. Ludvika Toplaka obiskal Meranovo.

Tradicija, ki se je na območju Pekar in Limbuša začela v prvi polovici 19. stoletja s temeljnim izobraževanjem viničarjev je v obdobju zadnjih skoraj dveh stoletij doživela skokovit razvoj. Kasnejši viničarski tečaji so dali znanje prevzemnikom kmetij, številnim trsničarjem, drevesničarjem in drugim strokovnjakom. Neprecenljivo vlogo je v obdobju zadnjih 140 let odigrala Deželna sadjarska in vinarska šola v Mariboru z vsemi svojim naslednicami. Danes prav v tem okolju poteka študijski proces vseh stopenj, primerljiv z drugimi vinogradniško-vinarskimi izobraževalnimi središči po Evropi. Ideji globokih korenin je kljub nekaterim nerazumnim prekinitvam v preteklosti dano živeti. V tem je trdoživost kmetijskega izobraževanja podobna trdoživosti vinske trte, ki doživlja in preživi tako dobre kot slabe čase. Ta ugotovitev je prav danes še posebej pomembna.

Zato si velja ob panoramski paši oči z Meranovega proti prestolnici štajerske Slovenije (kljub zaraščenim površinam jo še vedno obdaja 'venec vinske trte', kot ga je leta 1859 videl in opeval prvi mariborski škof blaženi Anton Martin Slomšek) priklicati v spomin ugotovitev zgodovinarja in klasičnega filologa, akademika prof. dr. Jožeta Mlinariča, ki je na podlagi ohranjenih arhivskih listin potrdil, da se vinska trta na severnem mariborskem obrobju od Bresternice do Vurberka dokumentirano goji neprekinjeno že več kot tisoč let. Gre torej za edino gospodarsko dejavnost tolikšne trdoživosti v našem prostoru. Tudi zato ji gre spoštljiv priklon za tisto v daljni in bližnji preteklosti ter naša skupna zaveza in veliko upanje za vse kar še pride. Da bomo vredni slovitih prednikov in v prihodnosti z razlogom morda deležni tudi priznanja tistih, ki bodo čez desetletja in stoletja nadaljevali to vinogradniško pot iz roda v rod.

²³ Otto von Habsburg (Reichenau an der Rax, Avstro-Ogrska 1912 – Pöcking, Nemčija 2011). Avstrijsko-nemški pisatelj, publicist in politik, sin avstrijskega cesarja Karla I., med letoma 1916-19 prestolonaslednik Avstro-Ogrske in do leta 1921 prestolonaslednik kraljevine Madžarske. Njegov polni plemiški naziv je bil: „Vaše cesarsko in kraljevo veličanstvo Franz Joseph Otto Robert Maria Anton Karl Max Heinrich Sixtus Xavier Felix Renatus Ludwig Gaetan Pius Ignatius, cesarski princ, nadvojvoda Avstrije, kraljevi princ Ogrske“. Bil je državljani Avstrije, Nemčije in Hrvaške ter v letih od 1922 do 2006 vodja Habsburžanov. Ob obisku v Mariboru in na Meranovem 24. maja 2002 je bil za svoj prispevek k razvoju humanizma in miru v Evropi, za znanstveno delo ter za podporo Sloveniji pri mednarodni uveljavitvi na predlog Fakultete za kmetijstvo imenovan za častnega senatorja Univerze v Mariboru. Vir: <http://www.ottovonhabsburg.org/> in »Beseda rektorja prof. dr. Ludvika Toplaka ob slovesnosti ob 170-letnici kmetijskega šolstva« (slavnostni nagovor), Maribor, 24. maja 2002.